

ԻՖԻԳԵՆԻԱՆ ՏԱԻՐԻՍՈՒՄ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

Թոսա եւ Արթա

Արթա. Յուզուած, շփոթուած, ինքս էլ չգիտեմ
 Թէ կասկածանքներս ի՞նչ պէտք է ուղղել:
 Գերիքն են արդեօք, որ ծածուկ կերպով
 Իրանց փախստեան ելք են որոնում.
 Եւ մի՞թէ նոցա այդ ծածուկ մաքին
 Սատար է լինում ինքը քրմուհին:
 Լուր է տարածւում, թէ գերիներին
 Այս ափը ձգող նաւը խնամքով
 Խորշերից մէկում պահուած է դադունի:
 Նոյնիսկ այդ մարդու խելացնորութիւնն
 Ու այդ նուիրումն ու յապաղումի
 Պատրուակն այդ սուրբ, այդ ամենն իմ մէջ
 Խիստ կասկածների, մտատանջութեան
 Տեղիք են տալիս:

Թոսա. Քրմուհուն շուտով այստեղ կոչեցէք.
 Ապա գնացէք, արագ, սուր կերպով
 Հետազօտեցէք ամեն ամբողջապէս
 Սարալանջերից մինչեւ դիցուհու
 Անտառակը սուրբ: Չմտնէք միայն
 Խորքերը նորա: Գաղտ դարան մտէք
 Լուռ սպասեցէք նոցա երևման.
 Եւ հէնց որ յայտնուին, բռնեցէք իսկոյն:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

Թոաւ. Կրճքիս մէջ զայրոյթն ուժգին հոսանքով
 Եռում է, զիզւում նախ քրմուհու դէմ,
 Որին ես այդքան սուրբ էի կարծում,
 Ապա անձիս դէմ, որ իմ բարութեամբ
 Ու ներող սրտով վարժեցրի նրան
 Նենգ ստոր կերպով ինձ դաւ նիւթելու:
 Երբ մարդուն զրկեն ազատութիւնից,
 Հեշտիւ կը վարժուի նա ստրկութեան
 Եւ նոյն հեշտութեամբ կը հնազանդուի
 Օտար ուժերի: Այո՛, թէ որ նա
 Իմ դաժան նախնեաց օրերին ապրէր
 Եւ սուրբ զայրոյթից մի կերպ ազատուէր,
 Նա ուրախ կըլինէր մենակ փրկւելուն,
 Եւ ուրախութեամբ շնորհակալ կըլինէր
 Իւր բախտի համար, սեղանի առաջ
 Թափելով արիւնն օտար եկւորի՝
 Անհրաժեշտութիւնը պարտք կը համարէր:
 Իմ բարութիւնն այդ նրա կրճքի մէջ
 Յանդուգն խիզախ միտք է ծնեցնում:
 Իզուր յուսացի զրաւել նրան.
 Նա իւր սեփական վիճակն է խորհում:
 Մեզմ փաղաքշանքով տիրեց իմ սրտին.
 Իսկ հիմա՝ երբ դրան ես դէմ եմ կենում,
 Ստով, նենգութեամբ ցանկանում է նա
 Ճանապարհ հարթել իւր նպատակին
 Եւ իմ բարութիւնս ընդունում է լոկ
 Իւր հին բազմամեայ սեփականութիւն:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

ԻՔիզենիա, Թոաւ.

ԻՔիզենիա. Կոչում էիր ինձ: Եւ ինչո՞ւ անձամբ

Եկել ես այս կողմ:

Թոաս. Ինչո՞ւ ես այդքան զոհն յետաձգում:

Իֆիգենիա. Արքային արդէն ասել եմ ես պարզ:

Թոաս. Սակայն քեզանից կուղէի լսել

Իֆիգենիա. Դիցուհին քեզի ժամանակ կըտայ

Խորհրդակցելու:

Թոաս. Իսկ իմ կարծիքով

Քեզ է հարկաւոր այդպիսի միջոց:

Իֆիգենիա Թէ ամբողջովին դաժան որոշմամբ

Բռնուած է ոգիդ, չպիտի գայիր.

Զի մի թաղաւոր, որ տենչում է միշտ

Անսիրտ, անգուլթ բան, բաւական թուով

Ծառայ կունենայ, որոնք շնորհի

Կամ վարձի համար գործի կէս անէծքն

Իրանց վրայ կառնեն խիստ ազահ կերպով,

Բայց ինքն իր անձով անբիծ կըմնայ:

Ծանր թուխպերում նա մահ է նիւթում,

Եւ նրա ծառայք ներքեւ են բերում

Բոցալի կսրուտան խղճուկի գլխին.

Իսկ նա բարձրունքում ամպրոպի միջով

Զերթ անմատչելի աստուած երկնային

Սաւառնում է լուռ, խաղաղ, հանդարտիկ:

Թոաս. Սուրբ շրթունքներիցդ հինաւուրց վայրի

Մի երգ է հնչում:

Իֆիգենիա. Ես քրմուհի չեմ.

Ազամեմնոնի դստրիկն եմ, լաւ տես:

Դու յարգում էիր խօսքն անձանօթիս,

Եւ միթէ հիմա հրամայել կուզես

Ինձ, իշխանուհուս: Մանուկ օրերից

Սովորել եմ ես հպատակուել նախ

Իմ ծնողներին, ապա դիցուհուն

Եւ միշտ էլ հոգիս գեղեցկին ուղղուած.

Միայն ոչ այնտեղ և ոչ էլ այստեղ

Դաժան խօսքերի, բիրտ պատուէրների

Զեմ եղել հոգով հպատակ անխօս:

Թոռս. Այդ է հրամայում ոչ թէ քեզ արքան

Այլ մի հինաւուրց օրէնք սրբազան:

Իֆիգենիա. Սրտով կրնդունենք մենք այն օրէնքներն,

Որոնք կրքի դէմ զէնք են ծառայում:

Ինձ մի այլ օրէնք, դեռ աւելի հին,

Հրաման է տալիս դէմ կենալ կամքիդ:

Մի օրէնք, որով ամեն մի օտար

Հիւր է սրբազան:

Թոռս. Թւում է նրանք

Շատ մօտ են սրտիդ, զի կարեկցութիւնն

Ու հոգուդ յուզում մոռացնել տուին

Քեզ խոհեմութեան պատուէրն առաջին

Թէ զօրաւորին պէտք չէ զայրացնել:

Իֆիգենիա. Ինչ որ իմ մէջ կայ ու միշտ կրմնայ,

Կիմանաս միշտ դու, թէկուզ ես խօսեմ:

Կամ թէ լուռ մնամ: Մի՞թէ ուրիշի

Նոյնանման վիճակն մի փակուած սրտում

Զի գտնի իրան կարեկցող ընկեր:

Եւ իմ նկատմամբ որքան առաւել,

Զի ես նոցա մէջ ինքս ինձ եմ տեսում:

Սեղանի առաջ ես էլ գողացի:

Երբ հանդիսաբար ինձ՝ ծունր դրածիս

Վաղահաս վախճանն պատել էր ուժգին:

Փայլում էր արդէն սուրբ մահաբեր

Կեանքով լի կրծքիս վախճան դնելու:

Սարսափից բռնուած եռում էր կարծես

Իմ ոիրտս ու հոգիս, աչքս փակուեցաւ

Եւ... յանկարծ ես ինձ ազատուած գտայ:

Ինչ որ աստուածներն ողորմածաբար

Շնորհում են մեզ, պարտաւոր չէնք մենք

Խեղճ թշուառներին նոյնը կրկնելու:

Դու այդ լաւ գիտես, ճանաչում ես ինձ,

Ուզում ես միայն բռնի ստիպել:

Թոռս. Հետեիր պարտքիդ, ոչ թէ արքային:

Իֆիգենիա. Թո՛ղ, մի զարդարիր դու քո բռնութիւն,

- Որ ուրախ է մի թոյլ կնոջ առաջ,
 Ես այդ մարդու պէս ազատ եմ ծնունդ:
 Թէ քո դէմ դուրս գար Աղամեմնոնի
 Որդին ու կրկին դու ցանկանայիր
 Անվայել բաներ, իւր զօրեղ բազկով
 Սայրասուր սրով նա քեզ ցոյց կըտար—
 Որ իւր սիրտ-հոգու սուրբ իրաւունքներն
 Գիտէ պաշտպանել: Ես ոչինչ չունեմ
 Բացի խօսքերից իսկ ազնիւ մարդուն
 Վայել է կնոջ խօսքը միշտ յարգել:
 Թոաս. Յարգում եմ նոյնիսկ աւելի, քան թէ
 Մի եղբօր սուսեր:
 ԻՖիգենիա. Շուտ շուտ է փոխում բախտը զէնքերի.
 Եւ ոչ մի խոհեմ, խելացի մարտիկ
 Հակառակորդին ցած չի գնահատում:
 Բնութիւնն էլ նոյնիսկ ուժի, զօրութեան
 Խստութեան հանդէպ թոյլին չէ թողել
 Առանց օգնութեան. խորամանկութեան
 Արուեստ է տուել մերժ տեղի տալու,
 Մերթ յապաղելու հնար ընձեռնել:
 Այո, արժէ որ բոլոր այդ հնարներն
 Ի կատար ածուին հզօրիդ առաջ:
 Թոաս. Բայց զգուշութիւնն խելացի կերպով
 Ընդդէմ է կենում խորամանկութեան:
 ԻՖիգենիա. Բայց ազնիւ հոգին դա դործ չի ածի:
 Թոաս. Սեփական բերնով մի արտասանիր
 Անձիդ դատակնիք:
 ԻՖիգենիա. Ո՛հ, թէ տեսնէիր, ինչպէս է ջանում
 Քաջարի կերպով հոգիս դէն վանել
 Դժնդակ այս բախտն, որ ուժգինապէս
 Ուզում է տիրել սրտիս և հոգուս:
 Այդպէս, քո առաջ անդէն եմ իսպառ.
 Մերժում ես ուրեմն խնդիրս իմ սիրուն,
 Կին մարդու ձեռքին սրից ու զէնքից
 Զօրաւորագոյն այդ փունջը վայելուչ:

Ներքին աշխարհիս պաշտպան կանգնելու
 Ինչ է մնում ինձ: Արդեօք դիցուհուց
 Հրաշք աղերսել. մի՞թէ իմ հոգու
 Խորին ծալքերում չկայ ոչ մի ոյժ:
 Թոռս. Ինչպէս կերևի, ցաւում ես անչափ
 Այդ եկւորների վիճակի համար:
 Ի՞նչ մարդ են նոքա, ասա ինձ ազատ,
 Որոնց դու այդպէս պաշտպան ես կանգնում:
 ԻՖիգենիա. Նոքա... կարծես թէ ինձ... յոյն թուացին:
 Թոռս. Ուրեմն և անշուշտ քեզ հայրենակից:
 Քո վերադարձի պատկերը չքնաղ
 Նոքա նոր թափով յարուցած կըլինեն
 Կարօտ սրտիդ մէջ:
 ԻՖիգենիա. (Մի ֆորը լռութիւնից յետոյ).
 Մի՞թէ մեծ գործի տղամարդը լոկ
 Ունի իրաւունք. մի՞թէ նա միայն
 Իւր հերոսական զօրաւոր կրծքով
 Պահում է դժուար անկարելի բան:
 Եւ մեծ ասելով ի՞նչ են հասկանում:
 Ի՞նչն է բարձրացնում, սոսկումով լցնում
 Անլուր և նոյնիսկ անհաւատալի
 Գործեր պատմողի զգացմունքն հոգին,
 Չէ՞ որ արարքի քաջ ու խելացի
 Վախճանը միայն:
 Մի՞թէ նա՞ միայն արժան է գովքի,
 Ով կէս զիշերին բոցի պէս մօլի
 Մտնում է անվախ մենակ անընկեր
 Թշնամու բանակն ու մահուան մատնում
 Քնած թէ արթուն. տպա քաջերից
 Ճնշուած, հալածուած թշնամու ձեռով
 Փախչում է, պրծնում հարուստ աւարով:
 Կամ մի՞թէ լոկ նա, ով քամահելով
 Ապահով յայտնի ուղիներն ամեն՝
 Անտառ ու սարի միջով է գնում
 Աւազակների աւերիչ ձեռքից

Երկիր փրկելու:

Միթէ մեզ ուրիշ ոչինչ չի մնում —

Միթէ բնատուր իրանց ուժերից

Պիտի հրաժարուեն փափկասուն կանայք:

Խրաւունքների ճնշումների դէմ

Նրանք էլ նման Ամազոնների

Միթէ սուր զէնքով պէտք է հանդէս գան

Ու վայրենու հետ վայրենի լինին:

Եռում է կրճքումս համարձակ մի միտք,

Որ թէ, չյաջողուի, խոյս տալ չեմ կարող

Խիստ կըշտամբանքից, նաև դժուարին

Ծանր չարիքից. բայց այդ միտքն ահա

Դնում եմ ես ահա ձեր ոտքի առաջ,

Դուք եթէ արդար մարդ էք, ինչպէս ձեզ

Այլք են համարում, ապա ցոյց տուէք

Այդ ձեր օգնութեամբ ու իմ միջոցով

Փառաւորեցէք սուրբ ճշմարտութիւն:

Այո՛, ականջ դիր, ով մեծըդ արքայ,

Մի սուտ է նիւթում գաղտնագող կերպով:

Զուր ես որոնում դու գերեալներին.

Հեռու են նոքա, և հապճեպ քայլով

Փնտրում են իրանց այն ընկերներին,

Որոնք ծովափում մեզ են սպասում.

Մեծը նոցանից, նա որին չարիքն

Բռնել էր և արդ փրկուած է արդէն —

Նա իմ սիրելի եղբայրս է — Օրեստ:

Իսկ միւսը նրա մանկութեան ընկեր,

Մօտիկ, սրտակից — Պիլադ անունով:

Դելֆի քաղաքից այս ամիս է զրկում

Նոցա Ապոլլոն, հրաման տալով

Ծածկաբար կորզել զիցուհու պատկերն

Ու իւր մօտ տանել քոյրը հարազատ,

Եւ դրա փոխան խոստանում է նա

Զար հոգիներից խիստ հալածուածին,

Մայրական արեամբ մեղապարտ սպանչին

Մեղքից ազատել: Եւ արդ, երկուսիս՝
Տանտալի տնից մնացածներիս
Եւ քեզ յանձնեցի: — Ոչնչացրու մեզ
Թէ համարձակուես...

Թոսս. Դաժան, բարբարոս սկիւթը մի՞թէ
Սուրբ ճշմարտութեան և մարդկայնութեան
Չայնը կըլսէ: որ քո յոյն Ատրէսն
Երբէք չէ լսել:

Իֆիգենիա. Ինչ երկնի տակ որ մարդ ծնուած լինի,
Կըլսէ այդ ձայնն, եթէ որ միայն
Նրա կրծքի մէջ կեանքի զովարար
Աղբիւրը մաքուր վազում է աղատ,
Անարգել կերպով: Քո խորին կրծքում
Ի՞նչ ես մեզ նիւթում, ով մեծը՞ արքայ,
Ամենից առաջ ինձ թող սպանեն:
Այժմ երբ արդէն չկայ փրկութիւն,
Տեսնում եմ, թէ ինչ մեծ ու սոսկալի
Վտանգի եմ մատնել սիրելիներիս:
Վա՛յ ինձ, ես նոցա կապուած պիտ տեսնեմ.
Ես ինչ հայեացքով հրաժեշտ տամ իմ
Սիրեցեալ եղբոր, որ իմ ձեռքերից
Մահ է ընդունում. երբէք չեմ կարող
Հոգուս հատորի աչերին նայել:

Թոսս. Քեզ, որ աշխարհից կտրուած ես վաղուց,
Մենակ ու փակուած կեանք ես աստ վարում.
Ու ամեն բանի դիւրաւ հաւատում,
Ինչպիսի՞ ճարպիկ մեքենայութեամբ
Բռնել են իրանց ստի ցանցերում:

Իֆիգենիա. Ո՛հ, ո՛չ արքայ, ո՛չ, ես ինքըս դուցէ
Խաբուած եմ, սակայն այդ եկւոր մարդիկ
Արդար են, շիտակ ու ճշմարտախօս:
Իսկ թէ դու նոցա այդպէս վատ գտնես,
Այն ժամ տուր պատուէր նոցա կորստեան
Եւ իբրեւ պատիժ իմ յիմարութեան
Աքսորիւր դու ինձ քար ժայռոտ կղզու

Լուռ ու մենաւոր մի տփ տխրակամ:
 Իսկ եթէ այդ մարդն երկար աղերսած
 եղբայրս է սիրուած, թող մեզ, որ գնանք,
 Ողորմած եղիւ նաեւ իմ եղբօր,
 Ինչպէս որ էիւ շարունակ դէպ ինձ:
 Իմ հայրս մեռաւ ամուսնու դաւից,
 Իսկ սա էլ ընկաւ իւր որդու սրից:
 Արդ, Ատրէսի տան միակ վերջին յոյսն
 Հանգչում է միայն իմ եղբօր վրայ:
 Թոյլ տուր ինձ, արքայ, մաքուր ձեռքերով
 Ու մաքուր սրտով հայրենիք դառնամ
 Ու հայրենի տան հին մեղքը քաւեմ:
 Գիտեմ, գուցէ տուած խօսքիդ կրպակէս —
 Թէ երբեք ինձ հնար չինի
 Հայրենիք դառնալ, երդուել ես, որ ինձ
 Իրաւունք կրտաս: Հասել է ժամն արդ,
 Արքան խնդրողին շուտափոյթ կերպով
 Ձի պատասխանի ուրիշ մարդկանց պէս,
 Որ աղերսողին դիտից հեռացնի:
 Ձի էլ խոստանայ, թէ կատարելու
 Նա յոյս չունենայ: Լոկ այն ժամանակ
 Զգում է նա իւր ուժն ու մեծութիւն,
 Երբ խնդրողներին գոհացում չնորհէ:
 Թոռս. Ինչպէս որ կրակն ջանք է դործ դնում
 Կռուի մէջ յաղթել իւր ջուր թշնամուն,
 Փրփուրը բերնին եռում, բորբոքում,
 Այնպէս ակամայ կրճքիս մէջ զայրոյթն
 Կռում է ուժգին քո խօսքերիդ հետ:
 Իֆիգենիա. Ո՛հ, թոյլ տուր, արքայ, ողորմածութիւնդ
 Ինչպէս որ խաղաղ զոհի բոցերի
 Լոյսը սրբազան՝ կազմի մի պսակ
 Երգի հրճուանքի շնորհակալութեան
 Տաղերից հիւսած ու թող մեզ փայլի:
 Թոռս. Ի՞նչ այդ քեքոյշ ձայնդ ինձ քանի անգամ
 Դիւթել է անուշ:

ԻՖիզենիա. Մեկնիր, ով արքայ,

Քո ձեռքըդ իբրև նշան հաշտութեան:

Թոսա. Դու կարճ միջոցում շատ բան ես խնդրում:

ԻՖիզենիա. Բարութիւնն երբէք չեն յետաձգում:

Թոսա. Նոյն իսկ շատ անգամ: Զի չարն էլ կըդայ

Բարու յետևից:

ԻՖիզենիա. Կասկածն է բարին չարութեան փոխում.

Շատ մի մտածիր, ականջ դիր արտիդ:

ԶՈՐՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

Օրես (գինուած) Առաջիններ.

Օրեստ. (ընմին դարձած): Դէհ, քաջ կռուեցէք, կրկնա-
պատկեցէք

Ուժը ձեռքներնիդ, յետ պահէք նրանց.

Մի վայրկեան էլ բազմութեան առաջ

Զլինի թէ փախչէք: Ինձ ու իմ քրոջ

Նաւին հասնելու ուղին պահեցէք.

(ԻՖիզենիային—առանց Արքունին տեսնելու)

Մատնուած ենք, արի փախչելու համար

Քեզ ժամանակ կայ, շտապիր, արի: (տեսնում է ար-
քային):

Թոսա. (վերցնում է սուրը). Իմ ներկայութեամբ ոչ ոք
չի կարող

Անպատիժ կերպով սուր մերկացնել:

ԻՖիզենիա. Մահ կատաղութեամբ մի պղծէք այստեղ՝

Դիցուհու մաքուր վայրն այս սրբազան:

Հրամայեցէք այդ խուռն ամբոխին

Թող խաղաղ մնան: Լսէք քրմուհուն,

Լսեցէք ամբախտ քրոջ հռաչին:

Օրեստ. Մեզ սպառնացողն ով է, ասա ինձ:

ԻՖիզենիա. Դու յանձին դրա—արքային յարգիր.

Միշտ երկրորդ հօր տեղ է եղել դա ինձ.

Ներիր ինձ եղբայր. նրան է յանձնել

Իմ տղայական սիրտը պարզամիտ
Բախտը բոլորիս: Ձեր մտադրութիւնն
Յայտնեցի նրան ու ինձ փրկեցի
Մատնութեան խայթից:

Օրեստ. Կամենով Է նա մեզ խաղաղ կերպով

Թոյլ տալ նաւելու սիրուն Յունաստան:

Իֆիգենիա Անկարող եմ ես պատասխան տալ քեզ
Քանի քո ձեռքում սուսերդ է շողում:

Օրեստ. (սուրը պատեանի մէջ է դնում).

Դէյ, խօսիր, ահա տեսնում ես՝ խօսքիդ

Ականջ եմ դնում:

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

Նոյն. Պիլադ. մի քիչ յետոյ Արքա

(Երկուսն էլ սուսերամերկ)

Պիլադ. Էլ մի ուշանաք. մեր մարդիկն ահա

Ի մի են ժողովում ուժերը վերջին.

Նոքա խոյս տալով, արագ քայլերով

Դէպ ծովն են դիմում: Սակայն ի՞նչ է այս.

Արքայի յարգուած գլուխն եմ տեսնում:

Արքա. Կանգնած ես, արքայ, խաղաղ, անվրդով,

Թշնամեաց առաջ՝ քեզ վայել կերպով:

Իսկոյն վերջ կրտանք դրանց ժպրհութեան:

Փախչում են, ընկնում մարդիկը նոցա.

Իսկ նաւն էլ արդէն առել ենք վաղուց:

Մի խօսք քո բերնից՝ իսկոյն ամեն բան

Բոցի կեր կըլնի:

Թոաս. Իմ ժողովրդին գնա՛, հրամայիր,

Լուռ խաղաղ մնան: Քանի մենք այստեղ

Խօսքի ենք բռնուած, ոչ ոք նոցանից

Չհամարձակուի փրաս հասցնել

Հակառակորդին:

(Արքա գնում է):

Օրեստ. Շատ լաւ, կրնդունեմ: Դու էլ, հիմա չես,
Գնա հաւաքիր կողմնակիցներին,
Լուռ սպասեցէք, տեսնենք աստուածներն,
Ինչ ելք են տալու մեր այս գործերին:
(Պիլատ գնում է):

ՎԵՅԵՐՈՐԴ ՏԵՍԱՐԱՆ

ԻՖիգենիա. Թոաս. Օրեստ,

ԻՖիգենիա. Նախքան ձեր խօսելն, աղատեցէք ինձ
Մտատանջ հոգսից, երկիւղ եմ կրում
Ես չար պայքարից, եթէ դու, արքայ,
Սուրբ արդարութեան ձայնին չլսես,
Իսկ դու իմ եղբայր, չղսպես քո մէջ
Պատանեկական հուրը բորբոքուած:

Թոաս. Ես յետ կրպահեմ իմ զայրոյթն ուժգին,
Ինչպէս կրվայելէ դա աւագներին:
Ինչով ցոյց կըտաս, որ եղբայր ես դու,
Ազամեմոնի որդին հարազատ:

Օրեստ. Ահա այն սղւսերն, որով խողխողեց
Նա Տրոփադայի քաջերին մէկ մէկ:
Առայ սպանչից և աղերսեցի
Մեծ աստուածներին, որ հաճին տալ ինձ
Արքայ ծնողիս արի քաջութիւն,
Բախտն ու խնդութիւն, և մի գեղեցիկ
Մահ ինձ շնորհեն:
Ընտրիր քո զօրքից ամենաքաջին
Ու բեր իմ հանդէպ. ոչ մի օտարի
Զպիտի մերժուի այդ սովորութիւնն,
Քանի աշխարհում գեռ կան հերոսներ:

Թոաս. Սակայն մեր երկրում բարքերն հինաւուրց
Չեն տայ օտարին դոյն այդ իրաւունք:

Օրեստ. Ուրեմն սկսիր մի նոր սովորոյթ
Քեզնով ու ինձնով: Ամբողջ սերունդներ

Իշխողի արի, քաջասիրտ զորքերն
 Օրինակելով օրէնք են դարձնում,
 Սրբացնում նրանց: Եւ թոյլ տուր, զոնէ
 Ոչ թէ իմ անձիս, այլ ինձ՝ օտարիս,
 Օտարի համար թող մենամարտեմ:
 Իմ ընկած դէպքում իմ ու նոցա բանն
 Արդէն կը պրծնի: Բայց թէ բախտըս ինձ
 Յաղթութիւն չնորհէ, թող այն ժամանակ
 Ոչ մի օտար մարդ ոտ չըդնէ այս
 Ափն անհիւրընկալ, առանց սիրալիր
 Կարեկից անուշ ընդունելութեան,
 Եւ ամեն եկւոր թող մխիթարուի
 Այս օտար երկրում:

Թուս. Դու անարժան չես, ով քաջ պատանի,
 Քեզ պարծանք կազմող քաջ նախնիներին:
 Շատ կան զօրքիս մէջ ազնիւ ու արի
 Քաջասիրտ մարդիկ: Սակայն ես կուզեմ,
 Թէպէտ արդէն ծեր, զէնքով դուրս գալու
 Թշնամու առաջ ու մենամարտել:

Իֆրգենիա. Ո՛հ, պէտք չէ արքայ, այդ արիւնալի
 Բաց անել հանդէսն. պահեցէք սրերդ.
 Իմ ու վիճակիս մասին խորհեցէք:
 Արագ պատերազմն անմահ է դարձնում
 Յաճախ քաջ մարդուն: Հէնց որ նա ընկաւ,
 Դառնում է գովքի, երգի առարկայ:
 Սակայն ոչ մի մարդ, ոչ մի բանաստեղծ
 Բնաւ չի տեսնում տանը մնացած,
 Որք, անտէր թողնուած լքուած ամուսնու
 Անսպառ, առատ արցունքներն անվերջ.
 Եւ լուռ է երգերն այն հազարաւոր
 Օր-գիշերների լացով ու կոծով
 Ժամերի մասին, երբ խաղաղ հողին
 Իզուր է հալւում, տենչում ու կոչում
 Արագ բաժանուած անուշ ընկերին:
 Եւ ինձ էլ կարծես թւում էր յաճախ,

Թէ աւաղակի պատրանք չէ՞ արդեօք,
 Ինձ իմ ապահով հովանուց կորզել
 Ու ստրկութեան մատնել մշտապէս:
 Մտադրութեամբ քննել եմ ես այդ,
 Ամեն հանգամանք լաւ ծանօթացել,
 Նշաններ խնդրել և հիմա արդէն
 Հանդիստ է հոգիս, նայիր աջ ձեռքին,
 Երեք նշաններն երեք առողի պէս
 Որ ծննդեան հետ երևան եկան,
 Որոնք քրմուհու մեկնութեան նայած
 Նշան են, թէ նա ծանրագին գործեր
 Պէտք է կատարէր: Ապա ինձ համար
 Կրկնակի զօրեղ փաստ է այդ «պին»,
 Որ յօնքի միջով իջնում է ուղիղ,
 Նա դեռ երեխայ, ձգեց էլեկտրան
 Արագ, անզգոյշ, ինչպէս որ էր միշտ,
 Իւր բազուկներից, և տղան ընկաւ
 Եռոտանու վրայ. նա՛ է, նա՛ անշուշտ.
 Եւ դեռ իբրեւ փաստ մի՞թէ պիտ ասեմ
 Հօր հետ ունեցած համեմատութիւնն
 Ու «րտիս ներքին ցնծութիւնն անխաբ:
 Թոռս. Բո խօսքերն ինձնից թէկուզ փարատեն
 Ամեն կասկածանք ու սանձահարեն
 Իմ յուզումս կրճքիս ցասումն ու զայրոյթ,
 Բայց է՛ի մեր մէջ զէնքը պիտ լինի
 Խնդրին վերջ տուող: Ես խաղաղութիւն
 Չեմ տեսնում այստեղ: Դու ինքդ առացիր,
 Եկել են նոքա ինձնից կորզելու
 Դիցուհու պատկերն: Կարծում էք, թէ ես
 Խաղաղ անվրդով թոյլ կրտամ ձեզ այդ:
 Յոյնը շատ անգամ տենչասէր իւր աչքն
 Ուղղում է դէպի բարբարոսական
 Գանձերն հեռաւոր, ոսկեղէն մորթեր,
 Գեղեցիկ ձիեր, սիրուն աղջիկներ,
 Բայց բռնի ուժն ու խորամանկութիւն

Նրան ցանկացած իւր աւարներով
 Միշտ էլ բախտաւոր տուն չեն յետ դարձնում:
 Օրեստ. Թող մեզ չբաժնէ, ով մեծըդ արքայ,
 Դիցուհու պատկերն: Հասկանում ենք արդ
 Մեր մոլորութիւնն, որով իբրեւ ցանց
 Պարփակել էր մեզ այստեղ ուղարկող
 Մի ոլիմպիական: Խնդրեցի նրան
 Չար ոգիների ճանկից ինձ փրկել,
 Եւ նա ինձ ասաց. «Երբ դու կրբերես
 Տաւրիսի ափում սուրբ տաճարի մէջ
 Կամքին հակառակ կեանք վարող քրոջ
 Դէպի Յունաստան, ընդ միշտ կը փրկուես
 Այդ հին անէծքից»: Մենք կարծում էինք
 Խօսքն Ապօլլօնի Հարազատ քրոջ
 մասին էր անշուշտ, Սակայն նա լոկ
 քեզ ինկատի ունէր: Դժուար
 կապանքներն արձակուած են արդ.
 Դու նորից կերթաս քո սիրելեաց մօտ:
 Ինձ շօշափեցիր, ես առողջացայ.
 Բազուկներիդ մէջ ինձ վերջին անգամ
 Սուր ճիրաններով բռնեց ժանտ չարիքն,
 Սոսկալի կերպով տակն ու վրայ արաւ
 Ուղեղս ու հոգիս. ապա օձի պէս
 Խոյս տուաւ, փախաւ դժոխքն ահաւոր:
 Ես քո միջոցով նորից եմ վայելում
 Օրուայ փառաւոր լոյս կենսատու:
 Դիցուհու խորհուրդն հոյակապ սիրուն
 Է արդ ինձ թւում: Զերթ մի սուրբ
 պատկեր, Որ աստուածների գաղտնի
 խորհուրդով Կապուած է անշարժ
 հայրենի քաղքի Ճակատադրի հետ,
 վերցրեց, տարաւ քեզ՝ Մեր տան
 պաշտպանին. ու մի սրբազան
 Խաղաղութեան մէջ հայրենի քո տան
 Սիրելիներիդ օգնելու համար
 Պահեց պահպանեց: Եւ երբ մեզ արդէն

Ամեն յոյս կորած, կտրուած էր թւում, մայր
 Դու մեզ ամեն բան տալիս ես կրկին, յձ աչքի
 Եւ թող քո հոգին, ով մեծըդ արքայ, քո Պատգո
 Հաշտութեան դառնայ: Արգելք մի լինիր, որ
 Որ նա կատարէ մեր հայրենի տան յոյսն զձ
 Զօնը սրբազան: Դարձրու մեզ կրկին յձ փառաբ
 Քաւուած մեր օճախն, ու թող որ զլիւիս յձ
 Փայլի նոր ի նոր մեր արքայական յձ փառ
 Թագը սգաւոր: Եղիր վարձատրող յձ ամ
 Այն օրհնութեան տեղ, որ քոյրս բերաւ յձ
 Քո ամբողջ երկրին, թոյլ տուր, որ վայելեմ
 Անձիս սեփական իմ իրաւունքներս: Եւ յձ
 Ինչպէս բռնի ուժն, խորամանկութիւնն, յձ
 Այր մարդկանց այդ մեծ պարծանքն առաջին
 Այս ազնիւ հոգու ուղղասիրութեամբ արազ
 Պարտութիւն կրեց, այդպէս էլ նրա ամ
 Շիտակ, պարզամիտ խոր վստահութիւնն առեւ
 Դէպ ազնիւ մի մարդ թող որ սրանով յձ
 Հատուցուած լինի:

Իֆիգենիա. Յիշիր քո խոստումդ, ու հաւատարիմ
 Այս շիտակ բերնից դուրս եկած խօսքերն
 Յուզեն թող հոգիդ, մէջըդ դուր շարժեն:
 Նայիր մեզ, արքայ, այսպիսի ազնիւ
 Արարքի համար դու յարմար առիթ
 Միշտ չես ունենայ: Զես կարող մերժել...
 Օ, շնորհիր շուտ քո հաւանութիւն...

Թոսա. Դէ՛հ լաւ, գնացէք:

Իֆիգենիա. Օ, ոչ, իմ արքայ,
 Առանց օրհնութեան, հակառակ կամքիդ
 Երբէք քեզանից ես չեմ բաժանուի:
 Մի արտաքսիր մեզ: Թող այսուհետեւ
 Հիւրասիրութեան մի սուրբ իրաւունք
 Իշխէ մեր միջին, այդ եղանակով
 Մենք ընդմիշտ քեզնից զատուած չենք լինի:
 Դու ինձ, ով արքայ, թանգ ես, սիրելի,

Ինչպէս անուշիկ հայրս հարազատ:

Եւ հոգուս խորքում ես միշտ կրպահեմ

Պատկերդ անանց: Թէ երբեւիցէ

Քո ժողովրդից ամենայեւին

Մարդը մինչ անգամ հասցնելու լինի

Իմ աղանջներիս ծանօթ ձայների

Հնչումներն անուշ, որ յաճախ ձեզ մօտ

Լսել եմ արդէն, և թէ մեր երկրում

Խղճուկի վրայ տեսնելու լինիմ

Տարազն այստրեւտի — գիտցիր, ով արքայ,

Աստրծու նման կրնդունեմ նրան,

Ես ինքս անձամբ տեղ կրպատրաստեմ,

Կըտանեմ նրան կրակի առաջ,

Աթոռի վրայ և հարցեր կըտամ

Միայն քո բախտի, քո անձիդ մասին:

Ո՛հ, թող աստուածներն քո մեծ ողորմած

Գործերիդ համար արժանավայել

Քեզ վարձ շնորհեն: Դէհ մնաս բարով,

Ո՛հ, նայիր, արքայ, աչքըդ մեզ դարձրու,

Եւ հրաժեշտի մի անուշ խօսքով

Օրհնիր մեր ուղին. և այն ժամանակ

Զեփուռը մեղմիկ կամաց կըծօճէ

Նաւի առագաստն ու բաժանուողի

Աչերից քնքոյշ մեղմիկ կըհոսէ

Արցունքն ամօքիչ: — Ո՛հ, մնաս բարով...

Դէհ, ձեռքըդ մեկնիր իբրեւ մի նշան

Մեր հին անմուաց բարեկամութեան:

Թոսս. Գնացէ՛ք բարով:

Գէորգ Ալթունեան